

*Л. А. Мархель (Барбара)
Київ, НПУ імені М.П. Драгоманова*

ВІД ФЕМІНІЗМУ МІЛЕНИ РУДНИЦЬКОЇ ДО ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ

В умовах сучасної урбанізації досить актуальним є питання гендерної політики. В сучасному світі жінка стоїть фактично на одній сходинці з чоловіком. Але так було не завжди і саме тому на захист жінки став фемінізм який прийшов до нас із заходу, витоки якого лягли в гендерну політику. Основоположником даного руху в Україні стала Жіноча Громада яка згодом була переіменована в Союз Українок, управа Союзу Українок складалася з таких видатних жінок як Костянтина Малицька, Олена Кисілевська, Зінаїда Мірна, Софія Русова, Мілена Рудницька. Саме на постаті Мілени Рудницької хотілося б зупинитися більш детально. На її баченні фемінізму і розумінні становища жінки в суспільстві та політиці. Але виникає питання до чого саме прагнула Мілена Рудницька. Поняття фемінізму в її розумінні дуже наближене до гендерної політики, але на час її життя та громадсько-політичної діяльності поняття гендеру ще не було виокремлено. Актуальність даної теми зумовлена в порівнянні фемінізму Мілени Рудницької та гендерної політики.

Питання фемінізму Мілени Рудницької неодноразово досліджувала в своїй праці Марта Богачевська-Хом'як, Мирослава Дядюк. Досліджуючи емансипацію, роль та становлення жінки як особистості також не можливо не звернути уваги на феміністичні погляди Мілени Рудницької, що в своїх дослідженнях і робить Оксана Маланчук-Рибак. Значну частину історіографії становлять статті, листи та інтерв'ю самої Мілени Рудницької.

Зростаючи в люблячій інтелігентній сім'ї Мілена Рудницька формувалася як особистість. Її батьки були для неї взірцем щасливого сімейного життя, батько Іван – нотаріус, людина яка завжди була у світських колах любив та поважав свою дружину – Іду, єврейку за походженням, яка заради коханого охрестилася та взяла ім'я – Ольга, завжди оберігав та поважав її. Смерть батька стала тяжким тягарем для Мілени Рудницької, після цього їх життя кардинально змінилося вони переїхали до Львова і мама для того щоб утримувати сім'ю відкрила пансіонат¹. Саме цей фактор скоріше всього і вплинув на формування світогляду Мілени вона бачила що її батьки були щасливі в шлюбі, однак після смерті тата, мамі було дуже тяжко бо вона не мала ні освіти, ні якогось іншого пристосування до того світу в якому вони жили. Після чого Мілена Рудницька вирішила здобути освіту, самостійність а згодом і визнання.

¹ Біографічні матеріали М. Рудницької спомини з «минулого роду Рудницьких»//Центральний державний історичний архів України. Львів (далі - ЦДІАЛ) - Ф 872. - Оп 1. - Од. зб. 33

Ще одним поштовхом до фемінізму був листопадовий переворот коли польські жінки-активістки заарештували її на власній землі, а вона нічого не могла вдіяти¹. На той час жінку не дуже привітно вітали на політичній арені, чому саме, ми не можемо відповісти і на сьогоднішній день. Дехто це називає стереотипом того що «вона» має сидіти вдома готувати їсти та виховувати дітей.

Однак говорячи про гендер ми не можемо не згадати про психологічні відмінності між чоловіком та жінкою і той факт, що в них дещо різні погляди на ведення тих чи інших справ, так, жінки досить амбітні та темпераментні і це не завжди добре, але в той час вони були є і будуть розважливі та тактичні. І Мілена Рудницька це розуміла навіть більше того вона була однією з таких жінок. І хотіла щоб це зрозуміли і інші і всіляко закликала їх до цього.

Відстоюючи політичні права жінки, а зокрема її виборче право Мілена Рудницька навіть сама того не розуміючи прокладає паралель від фемінізму до гендерної рівності між чоловіком та жінкою. В своїй статті «Польські вибори і наше жіноцтво» авторка зазначала, що відмінність модерної жінки саме в її самостійності «від ранньої молодості вона сама за себе думає сама за себе рішає.... Вона вибирає собі сама сферу діяльності, визначає собі свою життєву мету. Одначе, на цьому не кінець. Вона стає активною також у відношенні до світу: прямує до перетворення життєвих умов, вважається покликаною до творення об'єктивних цінностей, до збагачення людської культури»².

Рудницька стверджує що розпочався новий етап жіночого руху, «змінилися погляди на суть психічної конструкції жінки»³. Раніше жінка прагнула лише до рівності з чоловіком, вбачаючи відмінність лише в біологічному характері, але не в психологічному. Замість заявити «я також є людина» вона сказала «я є рівна чоловікові». Що заважало формуванню її жіночої відмінності та особливості. І якщо раніше емансипована жінка намагалася в усьому бути схожа на чоловіка то жінка доби Мілени Рудницької зрозуміла свою особливість. «Вона є глибоко переконана, що це є головний момент жіночого руху сучасної доби, що жінка завдяки своїй відмінній психічній структурі може творити нові вартості у царині матеріальної і духовної культури, що вона покликана збагатити їх новими цінностями, яких не в силі створити чоловік»⁴.

Мілена Рудницька неодноразово зверталася до проблеми жінки політика та матері ще на початку своєї кар'єри вона пише статтю «Трагічний конфлікт» в якій зазначає що відколи жінка відійшла від домашніх справ перед нею постав вибір між сім'єю та самореалізацією і чи можна в собі поєднати ці дві риси які так необхідні жінці для повноцінного щасливого життя. Мілена Рудницька зазначає, що «коли синам батьки дають відповідне теоретичне знання і фахове підготовлення, то дівчат

¹ Публіцистичні статті М.Рудницької суспільно-політичного характеру// ЦДАЛ – Ф 872. – Оп 1. – Од. зб. 34

² Там же

³ Мілена Рудницька: статті, листи, документи. // Львів. – 1998р.

⁴ Там же

вони виражають у важку і відповідальну дорогу, здебільшого, без потрібної освіти»¹. А і жінка б могла зробити свій внесок до сімейного бюджету якби мала відповідні знання та освіту. В деякій мірі Мілена Рудницька навіть була схильна до думки що материнство і громадське життя поєднати тяжко, але часом вона змінює свої погляди і поєднує ці два важливі для жінки фактори, поєднання яких в її розумінні називається – здоровим фемінізмом.

Ще один факт який підтверджує прагнення Мілени Рудницької до гендерної рівності можна знайти в її статті «Українська дійсність і завдання жінки» в якій вона наголошує, що «ніколи рівноправність не була ціллю жіночого руху. Вона була тільки передумовою яка дозволяла жінці приступити до розв'язання їй властивих завдань»².

Розпочинаючи свою діяльність з жіночого руху вона перейшла на політичну арену уже не як жінка, а як політик якого чули та до якого прислухались. Стосовно політичної рівноправності Мілена Рудницька висловлювалася так: «Для українського жіноцтва політична рівноправність – це право бути спів вирішальним чинником в усіх справах, від яких залежить сучасність і майбутність нашого народу. Це право до участі в «національній політиці», –в найширшому значінні цих двох слів. Це наше добре право і наш обов'язок впливати на події національного життя, бути їх співтворцем, свідомо їх формувати в своєму найкращому розумінні національного інтересу і національної гідності. Політична рівноправність – це для нас, українських жінок, спів-відповідальність за те все, що твориться в українському світі, також за те, що робиться без нас жінок, навіть за те, що робиться проти нас»³.

Отже, проаналізувавши громадсько-політичне життя Мілени Рудницької та її погляди на тогочасний фемінізм можна стверджувати, що вона прагнула до гендерної рівності, і навіть до гендерної політики. Закликаючи жінок до того щоб вони нарешті були самі собою та усвідомили свою особливість та відмінність від чоловіка та почали застосовувати свою відмінність на практиці.

¹ Там же

² Там же

³ Там же.